

เกร็ดความรู้

จะเพิ่มจำนวนบอนสีได้อย่างไร

โดย มัทนี โอมะคุปต์

ผู้เขียนได้เขียนเรื่องบอนสี ปรากฏว่ามีสมาชิกผู้อ่านได้จดหมายมาขอให้เขียนเรื่องนี้ต่อ ผู้เขียนเห็นว่าขณะนี้ตลาดพันธุ์ไม้บอนกำลังคั้ง และหมุนเวียนนำหน้าอยู่ในวงการผู้เล่นต้นไม้ ไม่แพ้ว่าน และโกสนที่เดียว ดังนั้นเพื่อที่ความต้องการจะเพิ่มพูน

ความรู้ให้ท่านสมาชิกวารสารที่สนใจไม้ที่มีชื่อว่าบอนสีว่าจะขยายพันธุ์ได้อย่างไร เพื่อให้เพิ่มจำนวนขึ้นพอที่จะไปแจกหรือแจกผู้อื่นได้ ซึ่งการขยายพันธุ์บอนโดยทั่ว ๆ ไปแล้วมีการกระทำอยู่ ๓ วิธี คือ

๑. ด้วยวิธีการแบ่งหรือแยกหน่อ

๒. การขยายพันธุ์ด้วยการผ่าหัว

๓. การผสมเกสร

สำหรับการขยายพันธุ์ โดยวิธีแยกหน่อหรือแบ่งหน่อ นั้นไม่ค่อยมีความยุ่งยากนัก แต่เสียเวลา คือจะต้องให้บอนเจริญเติบโตเต็มที่หรือจนกว่าบอนต้นเดิมจะแทงหน่อขึ้นใหม่ ซึ่งบอนบางหัวอาจมีหลายต้นอยู่บนหัวเดียวกัน เมื่อสังเกตเห็นบอนแทงยอดออกเป็นหน่อแหลม ๆ ก็ให้แยกได้ วิธีแยกให้เอากระถางบอนเช่นน้ำเสียก่อน เพื่อให้ดินที่เกาะอยู่อ่อนตัวแล้วจึงใช้นิ้วหรือไม้คั้นทางรูกระถางออกให้ต้นบอนขยับขึ้นให้พ้นปากกระถาง ต่อจากนั้นจึงแกะดินที่ติดอยู่ส่วนบนของต้นบอนออก ส่วนที่ติดอยู่กับรากให้คงไว้ค่อย ๆ ใช้นิ้วมือหรือมีดบาง ๆ แยกหน่อออกจากต้นเดิม ข้อควรระวัง คือบอนแต่ละต้นที่แยกออกไปนั้นต้องมีหัวหรือรากติดไปด้วย จากนั้นจึงนำหน่อที่แยกออกไปปลูกลงในกระถางที่เตรียมไว้ ส่วนต้นเดิมก็ให้ปลูกลงในกระถางตามเดิม การขยายพันธุ์บอนด้วยวิธีนี้จะได้พันธุ์ไม้ที่แข็งแรง แต่จำนวนบอนที่เพิ่มขึ้นจะได้ไม่มาก และบอนบางชนิดจะไม่มีหน่อให้แยกอีกด้วย ดังนั้นวิธีการขยายพันธุ์วิธีนี้จะไม่ค่อยนิยมกัน

การขยายพันธุ์ โดยการผ่าหัว การขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้ กำลังนิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ซึ่งสามารถกระทำได้ คือ เลือกบอนที่กำลังเจริญเติบโตเต็มที่อายุประมาณ ๖-๑๒ เดือน หากเลือกหัวที่แก่เกินไปจะไม่ให้ผลดีเท่าที่ควร ข้อสังเกตในเวลาที่ตัดควรให้ใบสุดท้ายขึ้นสุดเสียก่อน เมื่อเลือกบอนที่จะผ่าหัวได้แล้วให้นำกระถางไปแช่น้ำใช้นิ้วหรือมือคั้นดินที่รูกระถางให้ดินและต้นบอนพ้นกระถางแล้วนำไปล้างเอาดินออกให้

หมดตัดรากทิ้งเหลือไว้แต่หัวและต้น แล้วจึงใช้มีดคม ๆ เชือนที่หัวของบอนให้เหลือ รากติดไว้บ้าง จากนั้นจึงนำหัวที่เชือนได้มาทำความสะอาดเชี่ยเยื่อสีดำ ๆ ที่หัวออกให้ หมด แล้วจึงนำมาผ่าเป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาด ๑ ซม. ถ้าผ่าชิ้นเล็กเกินไปจะทำให้แห้งอกช้า และไม่ค่อยสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำชิ้นที่ผ่าได้ไปล้างในน้ำผสมปูนกินกับหมาก เพื่อให้ เมื่อกหรือยางที่ติดอยู่กับชิ้นบอนออกให้หมด เมื่อล้างเสร็จแล้วนำไปผึ่งลมให้แห้ง หมด ๆ ประมาณ $\frac{1}{2}$ ซม. จึงนำชิ้นบอนไปใส่ในภาชนะ จะเป็นกะละมังหรือจานรอง กระจกก็ได้ นำอิฐก้อนสร้างมาทาบให้เป็นก้อนเล็ก ๆ ล้างให้สะอาด แล้วนำไปใส่ภาชนะ ที่กล่าวมาแล้วให้สูงประมาณ ๑ นิ้วครึ่ง เติมน้ำสะอาดลงไปให้ท่วมอิฐ แล้วนำชิ้นบอน ที่ผ่าได้มาวางลงบนอิฐให้ห่างกันพอสมควร ภายใน ๑๐ วัน ชิ้นบอนจะเริ่มงอกเป็นตุ่ม ต่อจากนั้นอีกประมาณ ๑ เดือนจะขึ้นมากล้ายถ่วงอก เมื่อชิ้นบอนแห้งหน่อไม่ต่ำกว่า ๔ ซม. และมีรากงอกพอสมควรจึงนำชิ้นบอนไปปลูกได้

การเตรียมดิน สำหรับปลูกลูกบอนที่ขึ้นมาใหม่ ควรเป็นดินร่วนผสมใบ มะขามที่ตากแห้งผสมกับดินในอัตราส่วนดิน ๑ ส่วน ใบไม้แห้ง ๒ ส่วน ที่ต้องใช้ใบ ไม้มากก็เพื่อต้องการให้ดินโปร่งร่ากอ่อน ๆ ของบอนจะได้เดินได้สะดวก เมื่อผสมดิน เรียบร้อยแล้วใส่ลงไปในกระถางกว้าง ๓-๔ นิ้ว จากนั้นจึงนำชิ้นบอนที่ขึ้นมาแล้วมา ปลูกในกระถาง นำไปแช่น้ำ แล้วจึงนำเข้าสู่สำหรับเลี้ยงลูกบอนต่อไป

การขยายพันธุ์ด้วยการผสมเกสร

การเพิ่มจำนวนบอนสีโดยวิธีการผสมเกสรนั้น กระทำได้ค่อนข้างยากและ ต้องการความละเอียด ตลอดจนการดูแลรักษาเป็นอย่างดี คัดเลือกดอกบอนที่เกิด จากต้นบอนมีลักษณะสวยงาม แข็งแรงและสมบูรณ์ที่เราพอใจนำมาผสม ซึ่งบอนที่ผสม ควรจะเป็นบอนคนละพันธุ์ เพราะถ้าเป็นพันธุ์ชนิดเดียวกันนำมาผสมกันจะได้ลูกไม้ ออก มาไม่ผิดไปจากพ่อแม่ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องใช้บอนต่างชนิดและคนละพันธุ์ ลักษณะ

